

MAGYAR LAPOK

XII. évfolyam, 188 (3350) szám

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad, Telefon: 12-27.

Hirtelen átnyergelést készít elő Sztalin a szovjet politikában (?)

Lényegesen meglazultak az angolszász-szovjet kapcsolatok Litvinov visszahívása lesújtó hatást keltett angol és amerikai körökben

Stockholmból jelentik: (Budapesti Tudósító.) Hosszú ideje nem gyakorolt diplomáciai lépés olyan hatást az angolszász országokban, mint most Litvinovnak a visszahívása. — amj világosan bizonyítja, hogy az angolszászok és Moszkva között ellentétek és véleménykülönbségek vannak katonai és politikai kérdésekben. Hogy milyen erős a szövetségek között a viszony, az legjobban a stockholmi lapok jelentéseiből tűnik ki, mert a tudósítók egybehangzóan megállapítják, hogy Sztalin lépése bombaként hatott Washingtonban, Londonban és Quebecben. A Stockholms Tidningen newyorki levelezője, akinek mértékadó amerikai körökhöz való kapcsolatai ismertek, azt jelenti, hogy Sztalin lépésének következményei egyelőre még nem tekint. hetők át, Washingtonban hajlanak afelé a felfogás felé, hogy a szövetségek és a Szovjet kapcsolatai lényegesen meglazultak.

A Dagens Nyheter londoni tudósítója szerint Litvinov visszahívása a legnagyobb meglepetés, mely háttérbe szorított minden vitát Olaszországról és a második harcterről. A Quebecből érkezett táviratok egytől-egyig igen komorak. Sztalin lépésének híre súlyos csapásként hatott. Azt a tényt, hogy Litvinov helyére teljesen ismeretlen ember kerül Washingtonba nagykövetnek, a quebeci értekezlet határozatai elleni tiltakozásnak tekintik, bár óvakodnak attól, hogy ebben az angolszászok és Moszkva küszöbönálló szakításának jelét lássák.

Quebeci jólértesült körök úgy vélik, hogy Litvinov visszahívásának időpontja bizonyítja, hogy Quebecben nem határozták el a második harctér felállítását, amire pedig Moszkva már két esztendeje vár.

Stockholmból jelentik: (MTI) Londonban attól tartanak, hogy Sztalin az orosz politikában hirtelen átnyergelést készít elő. A Daily Mail úgy tudja, hogy Roosevelttel a legutóbbi 5 hónap folyamán öt ízben tett javaslatot Sztalinnak találkozóra, de hasztalanul.

Washington is visszahívja moszkvai nagykövetét

Amszterdamból jelentik: (MTI) A Német TI jelenté: A londoni Daily Mail jelentése szerint a quebeci értekezlet résztvevői többé-kevésbé mindnyájan azon a nézeten vannak okkal vagy ok nélkül, hogy a Szovjet elégedetlen a szövetségek háború erőfeszítésével és Litvinov visszahívásának magyarázatát is ebben látják.

Stockholmból jelentik: (MTI) A Német TI jelenté: Az Associated Press jelentése nyomán közli a Stockholms Tidningen, hogy a washingtoni kormány hivatalos szószólója bejelentette: Standley északamerikai nagykövetet legközelebb visszahívják Moszkvából. Ezzel teljessé válik a kölcsönös diplomáciai képviselőkben bekövetkezett változás.

Stockholmból jelentik: (MTI) Az angol hírírda quebeci jelentése szerint jólértesült körökben hétfőn este kijelentették, hogy Roosevelttel ottavai útján nem jelenti az angolszász háborús értekezlet befejezését. Csak a kanadai megbeszélések érnek véget kedden. Azt hiszik, nagyon valószínű, hogy Churchill és Eden hazatérésük előtt Washingtonba utaznak. Sejténi engedik, hogy Bracken angol tájékoztató miniszter Washingtonba megy, hogy elő-

készítse az értekezlet újra való megindítását.

Zürichből jelentik: (MTI) Londoni jelentés szerint az Observer diplomáciai szerkesztője annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy a quebeci érte-

Napról-napra erősödik a német légelhárítás

Berlinből jelentik: (MTI) A Német TI jelenté: Brit és amerikai repülőgépek erős egységei a kedde virradó éjszaka összefogó súlyos támadást kíséreltek meg a birodalmi főváros ellen. Az északkeleti vadászok és a fényszóró ütegek az ellenséges bombázóköttelek jórészt még a város határának elérése előtt, valamint a város fölött megtámadták és a támadás tervszerű végrehajtását megghiúsították. Az ellenséges repülőgépek ezért robbanó és gyújtóbombákat válogatás nélkül dobták le az egyes lakónegyedekre. A polgári lakosságnak veszteségei voltak.

Berlinből jelentik: (MTI) A Német TI jelenté: Az angolszászok augusztus 17-én napközben és 18-ra virradó éjszaka, 20 óra alatt 155 repülőgépet, közöttük 145 darab négymotoros bombázót veszítettek. A német sajtó ebben jelentős sikert látja a napról-napra

közlet után minden valószínűség szerint háromhatalmi értekezletet tartanak, amelyen Nagybritannia, az Északamerikai Egyesült Államok és a Szovjet Unió képviselői vennének részt.

Délolaszországot nem tartják támadásra alkalmasnak a szövetségesek

Rómából jelentik: (MTI) A Stefani Iroda levelezője írja: A quebeci értekezlet befutó értesülések szerint kezdetben az angolszászok Délolaszországot tervezték támadást, de valószínű, hogy újabb Európába más szakaszra esik a figyelmük, mert rájöttek arra, hogy Délolaszország nem a legalkalmasabb támadásra, mivel az ellenállása erősebb, mint gondolták.

Mint a Pest különtudósítója közli: Zürichből. Bracken angol tájékoztató miniszter kijelentette, hogy a konferencia katonai tanácskozásairól nem nyilatkozhatik, de a történések be fognak vonulni a világtörténelembe.

A quebecben összegyűlt újságírók között az a hír terjedt el, hogy nem állítanak fel közös főparancsnokságot, hanem a nyugati front főparancsnoka állítólag Alexander leisz, míg a déli és délkeleti front főparancsnokságát Eisenhowerre bízzák. A nyugati fronttal kapcsolatban Franciaországot és Hollandiát, a délkelet-európai fronttal kapcsolatban pedig Délolaszországot és a Balkánt emlegetik.

erősebb német elhárításnak.

Lisszabomból jelentik: (MTI) A Német TI jelenté: Az angol hírszolgálat madridi jelentése szerint Hoare, madridi brit nagykövet kedden visszatér Londonba, hogy beszámoljon Franco államfővel és a spanyol külügyminiszterrel folytatott megbeszéléseiről.

Helsinki-ből jelentik: (MTI) Hivatalos közlés szerint augusztus 20-án küldöttség jelent meg Rytji köztársasági elnök előtt, akinek emlékiratot nyújtottak át a különböző politikai pártok 33 ismert tagjának aláírásával. Az aláírók kifejezték azt a kívánságukat, hogy az állam vezetői keressék az ország biztonságának és szabadságának, valamint a békének lehetőségeit. Azt is kívánják, hogy az Egyesült Államokkal továbbra is meg kell tartani a jóviszonyt.

A kanadai tanácskozások és az erkölcsi alapon való béke

P. A.) A kanadai tanácskozásokról irtuk már, hogy legfőképpen a szovjet-tel való angolszász viszony áll azok hátterében. A legújabb hírek szerint is a tanácskozók között legriadtabb feltűnést okozott, hogy Moszkva éppen most hívja vissza a maga amerikai nagykövetét, Litvinovot, aki amolyan jelképezője volt a szovjet és a nyugati demokraták együttműködésének. A Svédországon keresztül érkezett londoni hírek azt is tudatják, hogy Moszkva a kanadai tanácskozások terveit és szándékait Litvinovon keresztül már megismerte a Litvinov visszahívásával éppen azt az elégedetlenségét fejezi ki, mely őt a tervek és szándékok iránt eltölti. Különösen azt rosszalja, hogy az angolszászok sokat beszélnek és minden egyébről terveznek, de nincsenek hathatós tetteik, melyekkel a keleti frontot tehermentesíték a németek elleni nyugati új támadással a ezen a módon legalább hatvan német hadosztályt elvonának az orosz előhaladás útjából.

Viszont ugyancsak Svédországon keresztül jövő londoni hírek szerint. Londonban is elégedetlenek, hogy az orosz offenzíva nem tudja a német és vele szövetséges keleti arcvonalat megrendíteni s egy kevés területi előhaladáson kívül főjellemzője az, hogy a nagynak szánt támadás sajátmagába bonyolódott bele. Együttal az orosz támadások a maguk eddigi sikertelensége mellett azzal is fenyegetnek, hogy kifognak az alkalmas időből a további hadműveletekre. Az Európa ellen intézett angol-amerikai offenzíva is a szicíliai feltartóztatás miatt csak késedelmesen kezdhet onnan, délfelől a tulajdonképeni európai szárazföld ostromát, amikor már keleten a szovjet-offenzíva a maga másfélmillió embervesztéséért egyre közelebb jut a kimerüléshez. Így az Európa déli részén induló angol-amerikai támadásnak nem lesz együtttható segítsége a keleti fronton s így nem lehet koncentrált nyomást gyakorolni minden oldalról Európa védőire.

Ezek a helyzetlátások nem berlini és római vélemények, hanem — ismétljük — moszkvai és londoni elégedetlenségből valók. Nem esoda, ha ilyen körülmények között az angolszász propaganda egy sereg hírveréssel az újabb nagy offenzívák előkészületeiről beszél, azok lázas mozgékonytáit tükrözi vissza, hadvezérek kinevezését emlegeti s fenyegető sejtetésekkel igéri, hogy csakugyan lesz a dél-európai offenzíva kívül, még egy távolabbi nyugati offenzíva is, mely a németeket fogja elpusztítani. Brendan-Bracken brit tájékoztató miniszter mondotta, hogy Roosevelttel, Churchill és Mackensie King (a kanadai miniszterelnök) az utolsó simitásokat végzik azokon a terveken, amelyek arra irányulnak, hogy a né-

met népet bombázzák, egészek és minden lehető módon megsemmisítik." A brit propaganda-miniszter azonban egyttal óvta a maga híveit a gyors sikerekben való reményről s arra utalt, hogy „minden arcvonalon várni lehet a háboru rendkívüli kiélekedését s a háboru kemény lesz és sokáig fog tartani."

Ez a miniszteri kijelentés is, minden németellenes fenyegető lázassága mellett elárulja, hogy mégse tartják könnyűnek és közelinek a maguk győzelmét. Mégis úgy tüntetik föl magukat, mint akiknek máris kezükben van a győzelem. Másik jellemzője az angolszászok felfogásának, hogy győzelmüket csak azon az áron tudják elképzelni, ha bombázzák, égetik és minden lehető módon megsemmisítik a német népet. A bombázásra és égetésre a németek már kezdik megtalálni a kellő védelmet, mert egyre feltűnőbb, hogy a bombázó amerikai és angol repülők mind nagyobb arányu veszteséggel hullanak alá a levegőből. Legutóbb is a Schweinfurt és Regensburg ellen operáló 300 amerikai bombázóból 109-et lőttek le a németek, ami óriási szám ahhoz képest, hogy eddig a földről való elhárító tüzelések csak egynéhány társadalmi gépet...

Most utabban a földről való elhárítás mellett, a levegőben való felülkerüléssel, a támadók magasságát is túlhaladó magassággal operáló repülők s a támadó bombázóknak emiatt lesz egyre kockázatosabb és önmagukat is pusztító.

Talán erre is figyelemmel volt a brit propaganda-miniszter, amikor ennek az eddigi bombázó és elhárító közötti háborúnak se jóval gyors sikert.

Marad tehát további lehetőségnek, hogy a német népet kiirthassák a diplomácia olyan mozgásba hozatala, mely a német nép és eddigi szövetségesei közé a különbéke megállapításával elhinti a vizsoly magvát és széthuzásba, elszakadásba viszi az eddig egymással együttthaladó európai népeket. Elsőorban az olaszok elszakítását gondolják elérhetőnek. A föltétel nélküli megadást eddig is azért követelték tőlük, hogy a magát megadó olasz földről a német elleni hadviselést könnyebbé tehessek. Azonban az olaszok új kormánya is, valamint a faszizmusa felzámoló új közvélemény is úgy látja a helyzetet, hogy a tőlük követelt megadás tisztességtelen szembe fordulás volna az eddigi küzdőtárral. Amellett még inkább háborus térséggé tenné az olasz földet, nemhogy különbéket hozna neki. Az olasz viaszautasítás miatt éppen Amerikában megindult az olyan gondolkodási folyamat, hogy nem kell felállítani a feltétel nélküli megadás követelését, hanem tetszetősebb kínálatot kell tenni.

Legújabbán a diplomáciai legforgalmasabb európai találkozó helyén, a portugáliai fővárosban, Lisszabonban megjelent a „tetszetősebb” békekinálatnak az a formája, mely nemcsak az olaszok felé, hanem a németekkel együtt küzdő összes többi nép számára, tehát a magyarok részére is bizonyos új feltételeket és biztosítékokat ajánl. Az ajánlat még nem hivatalos megjeleneésű, de azzal van komolyaság színébe burkolva, hogy a hírek szerint maga a mostan folyó kanadai tanácskozás elhatározta annak a korábbi angolszász igénynek az eljöttét, mely a feltétel nélküli megadást kívánta. Ehelyett az angolszász szövetségesek külön felhívást intéznek a Németországgal szövetséges többi európai államokhoz s felszólítják őket a következőkre: Azonnal szakadjanak el Németországtól, szüntessék meg az angolszász szövetségeseket a Németország elleni háboru to-

vábbvitelében, el kell fogadni az angol-amerikai-szovjet megegyezést. Ennek fejében az angolszász szövetségesek „biztosítják” az elszakadó országok jelenlegi területi állományát a majd a háboru után népezsavazás fog dönteni a területi kérdésekben. Afrika feltárá-sában részt adnak olyan államoknak is, melyeknek ott eddig nem volt saját gyarmatuk; a békeértekezleten beavatkozási jogu résztvevő biztosítanak és valamennyi állam hozzájárulásával új Népszövetséget létesítenek.

Tehát ilyen kilátásokkal kínálják a különbéket. Ára: a Németországtól való elszakadás, a vele szembe fordulás és a mai ellenség részéről való megszállás. Ha ez az ajánlat lesz a kanadai tanácskozás diplomáciai eredménye, azaz legfőleg az hangsúlyozzák ki az egész világ előtt, hogy legfontosabb győzelmi előfeltételnek Németország teljes elszigetelését és megsemmisítését tartják. De még emellett azt is, hogy a németekkel eddig együtt küzdött népek mondjanak le a saját becsületükről egy angol-amerikai-szovjet megszállás kedvéért. Az ilyen ajánlat nagyon kevés erkölcsi erőt tételez föl az Európáért együtt küzdő népekben. Erkölcsi alap nélkül pedig, mint ahogyan

a pápa mondotta, igazi béke a jövőben el nem képzelhető. Valahogy úgy fest a helyzet, mintha a kanadai tanácskozás a maga új békekoncepcióját a pápa őszinte béketörekvései ellenére akarná a világra erőltetni. Diktálni nem tudja, győzelmei nincsenek hozzá, a háboru további folyamatát is még hoeszantartónak látja, tehát úgy akarná mégis a maga különös béketerveit megvalósítani, hogy becsületükről lemondott népeket fordítson szembe egymással. Ezek fölött csakugyan tudna rendelkezni egy olyan világalalom, mely a népek lelket semmibe se veszi. Azonban az ilyen jövő emberiségben a becsület, a hűség, a szomszédok közötti megbecsülés nem lenne erkölcsi szabály és életösztön.

Mikor a háboruban minden nép olyan óriási áldozatokat hozott, az a háboru egy jobb emberiségért való küzdelemmé lett, s nem azért, hogy rosszabb legyen az emberiség. A kanadai tanácskozás tehát, ha csakugyan a népek erkölcsi háborúját is be akarja igitani a jövő hadviselésbe, egyetlen nép számára se kínál jó sorsot. Még a tanácskozók saját népei számára se.

Békés pincei borozgatásból szándékos emberölés

Három évi legházát kapott Lukács Gábor borszegi földműves, aki karóval agyonütötte Patkás Karácsonyt

Nagyvárad, aug. 24.

Lukács Gábor és Patkás György borszegi földművesek ez év áprilisában, közvetlenül hűsvét előtt, katonai behívót kaptak. Mielőtt bevonulnak volna, hűsvét másodnapján délután elmentek Moga Lőrinc pincéjébe, ahol elborozgattak. Lukács Gábor érezvén, hogy már többet ivott a kelleténél, hazu akart menni s ezért eltávoztak a pincéből. Utközben azonban találkoztak Lukács Istvérével, Lőrinnel, s minthogy vele még nem ittak, ismét csak egy pincében kötöttek ki. Szerencsétlenségére itt összetalálkoztak Patkás György testvérel, Karácsonnyal és még néhány falusi társaságában tovább folytatták a borozgatást. S minthogy a mértéken felül fogyasztott alkoholt izgágává teszi a legjamborabb embert is és felszínre hozza a fégelrejtettebb szunnyadó, máskor szóba sem jövő ellentéteket — Lukács Gábor odaszólt Patkás Györgynek:

— Örülök, hogy te is kaptál behívót! Legalább nem bántod a kerítésemet! — majd felszólította, hogy egyezzenek meg és fizessen neki Patkás egy üveg bort. Patkás erre nem volt hajlandó, mire Lukács csak úgy tréfásan, lebilentette a fejéről a kalapot. Így indult el a kavargódás, mely véres verekedéssé fajult, s amelybe Patkás Karácsony és Lukács Lőrinc is beleavatkozott, előbbi azért, hogy a fivére védelmére keljen, utóbbi pedig, hogy a dulakodókat szétválásza. Ez azonban nem sikerült, hanem most már mind a négyen összegabalyodva, folytatták a verekedést, mely végül is odáig vezetett, hogy Patkás Karácsony — a fején kapott súlyos karóütésektől, melyeket, mint később tisztázódott, egyedül Lukács Gábor mérte rá — holtan maradt a kezdetben békés borozgatás színhelyén.

Lukács Gábor és Lukács Lőrinc ellen szándékos emberölés címén emelt vádat a kir. ügyészség. A mai tárgyalá-

son, mely a nagyváradai törvényszék dr. vitéz Bíró Barna—dr. Bartos—dr. Patkó büntetőtanácsa előtt folyt le, a tanuvalomások nyomán a tényállás a fentiek szerint tisztázódott. Ugyancsak megbizonyosodott a tanuvalomások alapján az is, hogy Lukács Lőrinnel szemben semmi része nem volt Patkás Karácsony megölésében.

Dr. Beöthy Konrád törvényszéki orvosszakértő véleménye szerint a sérült fejt ért négy ütősből kettő olyan súlyos volt, hogy azok bármelyike külön-külön is feltétlenül halált okozott volna.

Dr. Czegléd Miklós védő kérte Lukács Gábor elmeállapítanak megvizsgálását, mert tudomása szerint az elsőrendű vádlót, 8 éves korában a fejére esett és ebből kifolyólag azóta is gyakran vannak idegbeli zavarai. Kérte ezért a tárgyalás elnapolását, amit azonban a bíróság elutasított.

Dr. Szolnok kir. ügyész Lukács Gáborral szemben teljes egészében fenntartotta a szándékos emberölés vádját és megfelelő súlyos büntetést kért. Lukács Lőrinnel szemben azonban a vádat bizonyíték hiányában eljettette.

Dr. Czegléd Miklós védőbeszédében hivatkozott arra a lelkiállapóra, melyben a katonakoron már majdnem tullevő vádlott volt akkor, amikor zsebében behívóval övétől s talán a saját életétől is hucszott. S ehhez a lelkiállapothoz súlyosan társult a nagymértékben elfogyasztott alkohol, mely egy jelentéktelen ellentét tragédiává duzzasztott. Felmentő ítéletet kér — tekintettel a szerinte fennálló jogos önvédelemre; abban az esetben pedig, ha a bíróság mégis megállapítaná a bűnösséget, úgy csak halált okozó súlyos testiértés vétségében kér; annak kimondását, s a 92-ik szakasz alkalmazásával, enyhé büntetést kér.

A bíróság bűnösnek mondotta ki Lukács Gábor szándékos emberölés bűntetteben és ezért — az enyhítő szakasz

Mozik műsora:

APOLLÓ: Órségváltás.

BELVÁROSI: Alomkeringő.

CASINO: Semmelweis

KORONA: A nagyvilági nő.

alkalmazásával — 3 évi fegyházra ítélte, Lukács Lőrinnel szemben pedig megszüntette az eljárást. Az ítélet ellen az elítélt enyhítésiért, a kir. ügyész súlyosbításért fellebbezett, a védő semmi ségi panasszal élt.

Országos Birói és Ugyészi kongresszus előkészítése

Nagyvárad, augusztus 24. Vitéz Molodoványi István táblaelnök tegnap délután megjelent a városházán és dr. Sós István polgármesterrel tárgyalást folytatott a szeptember 19-én megtartandó Országos Birói és Ugyészi kongresszus előkészítéséről, elhelyezési és idegenforgalmi kérdéseiről.

Eihanyagolt házak renoválása

Nagyvárad, augusztus 24. A polgármester utasította Hérgár Viktor műszaki tanácsost, hogy sürgősen javaslatot terjesszen be az elhanyagolt házak rendbehozására vonatkozólag.

Felhívást fognak kibocsátani a városi háztulajdonosokhoz, akiknek a háza elhanyagolt állapotban van, hogy a leg-sürgősebben hozák rendbe, különben kihágási eljárást indítanak ellenük.

Temetők rendbehozása

Nagyvárad, augusztus 24. A polgármester utasította a gazdasági ügyosztályt, hogy a temetőkben található elhanyagolt sírokat hozassa rendbe. Ebből a célból a temetőgondnokok kötelesek ezen sírok kimutatását betervezni. Tekintettel arra, hogy a leventék nem teljesítettek szolgálatot a nyár folyamán, öszel már megfelelő leventecapatokkal a temetőket rendbe fogják hozni.

Légő-értekezlet

Nagyvárad, augusztus 24. A polgármester 24-én, kedden délután légő-értekezletet tart az összes tényezők bevonásával, amelyen számbavezik az eddig elvégzett teendőket és megállapítják a még elvégzendő munkálatokat. A közönséget hirdetmény útján fogja a polgármester tájékoztatni a tennivalókról.

Tudja-e Ön...

... hogy az amerikai vadászok a bölényeket néhány éven belül teljesen kipusztították. Míg 1871-ben, megbízható becslés szerint a bölényállomány mintegy négy millió darab állat volt, addig ez a szám 1875-ig mindössze 10.000-re csökkent. Eszeveszett iramban vadásztak a bölényekre, amelyeknek csak a bőrt értékesítették, ételként csak a nyelvért használták, míg a többi részét pusztulni hagyták. Azoknak a bölényeknek a számát, amelyeknek még a bőrt sem, hanem pusztán a nyelvért értékesítették, mintegy 50.000-re becsülik. 1884-ig Amerikában teljesen kipusztították a bölényeket és ma már csak egyes állatkertekben található egy-két példányt.

Heves küzdelmek után a Donec középső folyásánál mindenütt megtartották a németek a főarcvonalat

Charkov kiürítése egyáltalában nem rendítette meg a német védelmet
— Sztarajarusszánál ismét megindult a szovjet várt támadása

Brit demars Spanyolországhoz

London. (Bud. Tud.) Beavatott londoni körök szerint Hoare madridi angol nagykövetnek Franco államfőnél tett látogatását egy brit demars előzte meg, amely kívánja a kék hadosztály visszahívását Oroszországból és Spanyolországban a nem hadviselői állapotból a tiszta semlegességre való áttérését.

Német katonai körök változatlanul kitartanak derülátó álláspontjuk mellett

Berlin. (MTI.) Az elmúlt éjjel a német csapatok anélkül, hogy ellenséges nyomás sietségre kényszerítette volna őket, kiürítették Charkovot. Német katonai körök úgy magyarázzák a kiürítést, hogy a háború folyamán többször gazdát cserélt és ilykép természetesen csaknem teljesen elpusztított várost nem lehet közlekedési és ellátási központnak tekinteni, így tehát semmi értelme sem lett volna annak, hogy a német hadvezetőség nagyobb áldozatokkal járó erőfeszítést is tegyen védelmére. A város feladásának egyébként előnyei is vannak, mivel a német védővonalat megrövidítik. A német védelmet ez a lépés tehát semmiképp sem rendítette meg. Ezt bizonyítja például az is, hogy a német csapatok a várostól északnyugatra ugyanakkor számottevő szovjetterőket tudtak bekeríteni és ezeknek helyzete kilátástalan. Bár a hadijelentés Charkov kiürítésén kívül a keleti arcvonal más részéről is súlyos harcokat jelent, német katonai körök változatlanul kitartanak derülátó álláspontjuk mellett. Ha az ötvennapos szovjet-offenzíva óriási ember és anyagi erőket bevetése árán csak Orel, Byelgorod és Charkov visszaszerzését tudta elérni, akkor, mondják Berlinben, kétségtelenül szovjet kudarcról lehet beszélni. E három város birtoklásának a német arcvonal megrendítése nélkül nincs semmi jelentősége. Bizonyos, hogy a szovjet nem ennek a jelentéktelen területnek visszaszerzésére vetette harcba egész haderejét.

Emberben és anyagban nagy veszteséget szenvedtek a bolsevisták utóbbi támadásai folyamán

Berlin. (MTI.) A Nemzetközi Tájékoztató Iroda jelenti a keleti harctérről: Vasárnap a bolsevisták nagy ember- és anyagtömegeket vetettek harcba és ennek megfelelően nagy volt a veszteségük anyagban és emberben egyaránt. A német hadsereg fegyvereinek 409 szovjet páncélos esett áldozatul. További 62 harckocsit a légierő elpusztított, úgyhogy összesen 471 páncéloszt vesztek. 300 páncélos kiégett, vagy robbanás következtében annyira megrongálódott, hogy nem lehet kijavítani tehát ezeket is végleges veszteségeknek kell tekinteni. A véres veszteségek is ennek megfelelően nagyok voltak. Azonkívül azt is jelentik, hogy a vasárnapi harcok folyamán különösen Charkovtól északnyugatra lévő térségben sok

fogyót ejtettek. A két nappal ezelőtt bekerített harccsoport körül tovább szűkült a gyűrű. Charkov kiürítése után — ami minden hadifontosságu berendezés elpusztítása után történt — nehéz és merész hadművelet zárt le. A kiürítést a német hadsereg több nappal ezelőtt megkezdte, úgy, hogy vasárnap márcsak erős utóvédek álltak a város keleti és északi szélén. Miután a megrövidített és megjavított állásokat Charkovtól nyugatra és délnyugatra nyugodtan elfoglalták, a fedező kötelekeket is ki lehetett vonni az új főarcvonalba, anélkül, hogy a bolsevisták valamit észre-

vettek volna. Vasárnap egy 61 páncélcsoportból álló szovjet csoportot 100 méternél kisebb távolságból felgyújtottak és összelöttek.

A Miusnál tovább folytak nem csökkenő heveséggel az elhárító harcok. Együtt a Donec középső folyásánál lévő német hadosztályoknak is kétnapi szünet után igen súlyos bolsevista támadásokat kellett elhárítani. Néhány napi kemény küzdelem után a főarcvonalat mindenütt megtartottuk. A bolsevisták 136 páncélcsoportot vesztek. Sztarajarusszánál ismét megindult a szovjet várt támadása. A bolsevisták itt a sok harckocsin kívül többszáz harci gépet is alkalmaztak, azonban két ponttól eltekintve így sem tudták a német állásokig elérni. A két betörési helyet a német csapatok ellentámadással azonnal elzárták. A Ladoga-tótól délre szintén egész napon át támadtak a bolsevisták azonban ezek a támadások megtörték a német vonalak előtt.

Litvinov visszahívása a külföldi sajtó tükrében

Politikai megrázkódtatást és súlyos diplomáciai csapást jelent Litvinov felmentése

Stockholm. (MTI.) A Német TI jelenti: Hétfőn az érdeklődés előterében Litvinov washingtoni szovjet nagykövet visszahívása állott. A svéd lapokban napvilágot látott valamennyi jelentés hangoztatja, hogy ebben az intézkedésben Moszkvának a nyugati hatalmakkal való elégedetlensége nyilvánul meg. A visszahívás időpontja azt igazolja, hogy Sztalinnak a quebeci értekezlet eredményéről már tudomása volt.

Stockholm. (MTI.) A Német TI jelenti: Sztalin ezzel a diplomáciai intézkedéssel éppen az értekezlet eredményeivel való elégedetlenségének akart kifejezést adni. Azt hiszik, hogy Moszkvát nem elégíthetik ki kevesebbel, mint a második arcvonal felállításával. Washingtonban azt hiszik, hogy Litvinov és Majszky visszahívásával Moszkva és a nyugati hatalmak kapcsolata lényegesen rosszabbodik. — Angolszász körökben Moszkva tiltakozását látják az intézkedésben amiatt, hogy a második arcvonal még mindig nem jött létre.

Stockholm. (Bud. Tud.) Az angol hírszolgálat jelentése szerint a londoni és washingtoni szovjet diplomáciai képviselőkben történt változások nem jelentenek változást a szovjetnek nyugati szövetségeseihez fűződő kapcsolataiban. Ennek alapja továbbra is az angol-szovjet szerződés és az amerikai-szovjet egyezmény. Ezeket a kapcsolatokat két cél hatja át, és pedig a háború folytatása a legnagyobb erővel egyfelől, a háború utáni

kapcsolatok kiépítése és az ujjaépítés munkája másfelől. Majszki és Litvinov abból a tapasztalatból indulnak ki, hogy tapasztalataikat és képességeiket a közeljövőben jobban felhasználhatják Moszkvában ahol sok olyan kérdés kerül szőnyegre, melyet alaposan meg kell vitatni.

Stockholm. (MTI.) A Német TI jelenti: A Stockholms Tidningen londoni különtudósítója politikai megrázkódtatásnak és súlyos diplomáciai csapásnak minősíti Litvinov washingtoni állásától való felmentését. Washingtonban hajlanak arra, hogy a szovjethez fűződő további kapcsolatok alakulását rosszabbnak minősítsék. A Svenska Dagbladet moszkvai jelentése szerint ottani brit és amerikai körökben Litvinov visszarendelését úgy tekintik, mint tiltakozást a második arcvonal felállításának halogatása ellen.

Rövidesen várható a csendes- óceáni amerikai támadás (?)

Tokió. (MTI.) A Német TI jelenti: Japán repülőkötelékek két év óta első ízben bombázták Csungkingot.

Tokió. (MTI.) A Német TI jelenti: Augusztus 20-án és 21-én Új-Guinea partvidékén japán vadászpilóták 22 ellenséges bombázógépet és egy vadászpilótát lőttek le. Saját veszteség egy gép volt.

Berlin. (MTI.) Az Interim jelenti: Egy amerikai repülő kötelék vasárnap a Földközi-tenger nyugati

Felhívás!

Állati etetésre
alkalmas főtt daraált hús, pacal és
vér kapható. Kiadás: hétfő és csü-
törtök kivételével délután 2-4-ig.
Nagyváradj HUSIPAROSOK SZÖ-
VETSÉGE, Közvágóhid. Távbeszélő:
19-31. s. ám.

részén összesen 22 repülőgépet vesz-

tett.
Quebec. (Bud. Tud.) Ugy tudják, hogy az értekezleten határozta a Csendes-óceánon való támadás rövidesen bekövetkező megindulásával.

Quebec. (Bud. Tud.) Hír szerint a hétfői értekezleten a csendesóceáni hadviselés terveit beszéltek meg. A legközelebbi napokban közlik ezzel kapcsolatban a közzétehető határozatokat.

Lisszabon. (MTI.) Mint a brit híroroda jelenti, Knox amerikai tengerészeti miniszter hétfőn délben Quebecbe érkezett. Roosevelt kormányának már a harmadik minisztere tartózkodik most Quebecben.

Berlin. (MTI.) Mint a brit hírszolgálati iroda jelenti, Burghley lordot a Bermuda-szigetek kormányzójává és főparancsnokává nevezték ki. Burghley eddig a repülőgéptermeleési minisztérium, a tengerentúli anyagbeszerzési és repülőgépjávitási osztályának volt az ellenőre.

Jelentékeny károkat okozott Salerno bombázása

Róma. (MTI.) A Stefani jelenti: Az olasz főhadiszállás 1185-ik számú közleménye: Az ellenséges légierő támadást intézett Salerno városa ellen és jelentékeny károkat okozott. Német vadászgépek harcba bocsátkoztak a támadó ellenséges gépekkel és azok közül 13 gépet lelőttek. A görögországi Prevesa kikötője felett 4 ellenséges repülőgéppel géppuskatűz zúdított alá. A hadihajók légvédelmi ütegei két támadó gépet lelőttek. — Augusztus 22-ére virradó éjszaka Protone légelhárító tüzérségének találati következtében két ellenséges gép a város környékén egy harmadik Capo Colonna közelében a tengerbe zuhan.

Meghiúsult az amerikai csapatok partraszállási kísér- lete Kalambangora szigetén

Tokió. (MTI.) A Német TI jelenti: A Kalambangora szigetét védő japán szárazföldi csapatok gyilkos tüzelése megghiúsította vasárnap az északamerikai partraszállását. Az ellenséges erők, melyek megismételték makacs támadásaikat, mintegy 15 hajóval és torpedóvetővel megkísérelték, hogy megvessék lábukat a szigeten. A japán védőcsapatok tüzelése azonban a partraszálló járművek közül többet elsüllyesztett, mire az amerikaiak elmenekültek. A japán tengerészet bombavető és vadászgépeinek Vella la Vella szigetén Bilao melletti állások ellen végrehajtott támadásainál 14 darab amerikai vadászgépet lőttek le. Bár a japánokat harminc ellenséges vadászgép támadta, a japánok az ellenséges szállító hajók közül elsőlyesztettek egy közepes nagyságú és egy kis hajót, két nagyobb szállítóhajót meg egy közepes nagyságú felgyújtottak. Ezenkívül a támadás következtében ellenséges telepeken három helyen tűz ütött ki. A küzdelemben 14 ellenséges repülőgép pusztult el.

„Célom: a postás zenekultura kifejlesztése Váradon!”

Beszélgetés Radóczy Ferenc karnaggal, a Postaaltisztek Dalkörének vezetőjével

Nagyvárad, augusztus hó

Még mindnyájan emlékezünk arra a közelmúltban lapunk hasábjain lefolyt eszmecsere-re, mely Cs. Bartha József cikke nyomán támadt a város zenekulturájáról. A kérdéshez akkor az arra leghivatottabbak, városunk nem egy zenei nagysága — dr. Szalay Elemér zeneiskolai igazgató, Soós András karnagy — szolt hozzá igen helytállóan. S a zenei szakemberek szellemi harcával egyidőben kezdett gyakorlati úton is harcot a város zenekulturájának érdekében egy új dalkör, a váradai Postaaltisztek Dalköre. Az új és kitűnő erőkből álló dalkör irányítását Radóczy Ferenc postaltiszt végzi, aki maga is nagyon tehetséges és sok gyakorlattal bíró, képzett karnagy léte, mondhatnók egyesapásra kiemelte a fiatal dalkört az ismeretlenség sötét ködéből.

Legutóbb az NMK-otthon dísztermében rendezett dalosverseny alkalmával aratott a Postaaltisztek Dalköre irigylésre méltó sikert és bizonyította, hogy nem átmeneti és hozzá nem értő vezetők és tagok próbálkozásáról, hanem a város egyesületi kulturális életének egyik komoly lendítőkerekéről van szó.

Felkerestük Radóczy Ferenc karnagyot és érdeklődtünk egy-néhány dalkör működésével kapcsolatos dolgok iránt.

— Mikor vetődött fel a Dalkör életrehívásának gondolata a karnagy urban? — kérdeztük.

— Már 1942. tavaszán úgy, ahogy összeverbuváltam az énekkart — mondotta. — Előbb kevesebb számmal voltunk a heti két-két próbán, lassan azonban létszámunk szaporodott és ma már tekintélyes létszámú férfikkal állhatok a közönség elé. Itt meg kell említenem, hogy kar-szervezési munkálataimban, amely bár saját kezdeményezésem alapján indult, fáradságtalan segítőtársra találtam Szabó Ernő igazgató urban, aki minden tekintetben siettetta a munkálatok sikerét.

— Kedvvel végzik-e a tagok feladatukat?

— Igen! Annál is nagyobb érdekem, mert ők — mondhatom így — hajnaltól éjszakáig munkában vannak, egyik itt, másik ott és ennek ellenére a heti két próbán pontosan jelennek meg a fáradságtalan ambícióval dolgoznak a Dalkör sikeres szereplése érdekében. Eddig négy nyilvános szereplésünk volt és mindaddig várakozásomnak megfelelően.

— Célkitűzésekről szeretnék valamit hallani!

— A postás zenekultura kifejlesztése városunkban: ez a célom! A dalkör keretein belül lehetséges lesz a postaltisztek egyesületbe való tömörítése, mely erkölcsi szempontból nagy értékkel bír. Ami a férfikar szereplési célkitűzéseit illeti, versenyképesse akarom tenni férfikaromat és hasonló nivóra emelni, ahol a régebbi keleti dalkörök állanak... Nem is beszélve arról, a talán legfontosabb célkitűzésről, hogy a magyar dalt, az igazán annyira elhanvogott magyar dalt kultiváljuk.

Ebből láthatjuk, hogy városunk zenei életében méltó helyet kíván be-

tölteni ez a fiatal dalkör. Becsületos és fáradságtalan munkájukon kívül azonban ehhez szükséges lesz a város tehetős és kulturközönségének hathatós támogatása. Ez nem is fog elmaradni ilyen célkitűzések után. Megkérdezzük még Radóczy Ferencet, van-e még valami célja a postás egyesületi élet kiszélesítése terén?

— Tervebe vettem egy vegyeskar és egy postászenekar megalakítását. — Anyagom van hála Istennek kint az épület falai között, sajnos azonban különösen a zenekar megalakítása elezideileg még némi akadályok gördülnék. — Remélem, azonban hogy rövidesen, talán még az ősz folyamán már erről is úgy nyilatkozhatom, mint valami sikerrel megoldott tényről...

— S ami a karnagy úr saját személyét illeti? — kérdejük.

— Erről nem nyilatkozom. Én helyettem beszéljenek majd azok a si-

kerék, amelyeket férfikarommal, majd pedig a megalakítandó zenekarral akarok elérni a postás kulturális életterekben. Az én tehetségem és rátermettségem nem én akarom magamról megállapítani, állapítsa meg majd a közönség, mert módja lehet benne, amennyiben az ősz folyamán igen sűrűn szerepelni óhajtának. Remélem hogy az illetékesek, valamint a magyar dal művelőit annyira kedvelő váradai magyar művelt közönség pártfogásába fogja venni a postások szárnypróbálgatóit, annál is inkább mert ilyen irányú körökkel s egyesületekkel Nagyvárad díszkedhet a legkevesebbel.

Már nem is zavarjuk Radóczy Ferencet tovább. Búcsúzunk tőle abban a biztos reményben, hogy annyi egyéb munkája mellett folytatott kulturális tevékenységét a megérdemelt siker fogja koronázni s Nagyvárad a közeljövőben jelentős értékű postáskarral és postászenekarral díszkedhet majd. Addig is sok sikert kívánunk mi is a szervezési munkálatokhoz és boldogan állapítjuk meg, hogy az a tespedt pangás, amely erőt vett városunkon örvendetes formában változik át kulturális tevékenységgé a postások kékegyenruhás köreiben.

(ermi)

Arany Paszkál premontrei kanonok a Levente Egyesület elnöke

Nagyvárad, augusztus 25. A nagyváradai Levente Egyesület hétfőn este 7 órai kezdettel a városháza dísztermében rendkívüli közgyűlést tartott, amelynek egyetlen napirendi pontja dr. Józsa András városi árvászéki elnök lemondásával megüresedett egyesületi elnöki tisztség betöltése volt. A közgyűlésen megjelentek dr. Hlatky Endre főispán, dr. Soós István polgármester, Oszwald Arisztid premontrei rendfőnök, Jakó Albert iskola-igazgató, Vitán Zoltán bank-

igazgató, dr. Gyapay László polgármesterhelyettes, dr. Dalló Gyula népjóléti tanácsnok, Vidor József népművelési titkár, dr. Szirmay Kálmán tisziorvos, valamint a leventék és ezek vezetői nagy számban.

Beleznay Andor a Levente Egyesület titkára nyitotta meg a rendkívüli közgyűlést és közölte a jelenlévőkkel, hogy a megelőző választmányi ülésen egyhanguan Arany Paszkál János premontrei kanonokot jelölték az elnöki állás betöltésére és javasol-

ta a megválasztását. A rendkívüli közgyűlés egyhangú lelkesedéssel fogadta a választmányi iudítványát és közfelkiáltással Arany Paszkált választotta meg a Levente Egyesület elnökének.

Vidor József az egyhangú elnök-választás után azt az előterjesztést tette, hogy dr. Józsa András volt elnöknek működéséért jegyzőkönyvi köszönetet szavazzanak. Az előterjesztést szintén egyhangulag fogadta el a közgyűlés.

Jakó Albert iskola-igazgató felszólalásában utalt arra, hogy hónapok óta kerestek alkalmas személyt az elnöki tisztség betöltésére. — Amikor Arany Paszkál neve felmerült, aggodalom töltötte el az illetékeseket amiatt, hogy esetleg a felkérésnek nem fog eleget tenni. Annál nagyobb volt az örömiük, midőn Arany Paszkál igent mondott.

Dr. Soós István a Levente Egyesület jelentőségét esetenként beszédében és rámutatott arra, hogy az egyesület a hazafias érzést, a magyar és keresztény szellemet a bajtársiasságot akarja fenntartani társadalmi úton. Illetve azt a szellemet, amit a leventék katonai előkészítő oktatáskor nyernek. Ő, mint a Levente Bizottság elnöke hasonlóképpen örömmel és meglepéssel vette tudomásul Arany Paszkál elnökké való megválasztását.

A felszólalások elhangzása után Arany Paszkál elfoglalta az elnöki széket és köszönetet mondott a vele szemben megnyilvánult bizalomért. Majd célkitűzésével foglalkozott, amely arra irányul, hogy a levente ifjuság szabad idejét magyar és keresztény szellemnek megfelelő erkölcsös keretek között töltsse el. Ma az ifjuság kissé szétesett, azonban ő a fiatalság hátsó alá akar nyulni és felekezeti, társadalmi különbség nélkül egy nivóra kívánja hozni az esetleg fennálló ellentéteket. Feladatának sikeres megoldásához szükséges, hogy az ifjuság ne hagyja cserbe, hanem az őt jellemző lelkesültséggel támogassa. Ha ez bekövetkezik, úgy valóvá válik a levente jelmondat: Szébb jövő!

A szegények lova

Irta: B. Csürös Emilia

Ignác bácsi feherhaju öreg székely. A tavaszon találkoztam vele, amikor felkerestem a Bukovinából hazatelepített testvéreket Bácsjózseffalván.

A kulturház felé igyekezett, ahol éppen anyák napját ünnepelték a gyerekek. Együtt mentünk tovább és dr. Németh Kálmán plébános karofogta az öregot, úgy kérdezte:

— Mondja csak Ignác bácsi, mi van a szegények lovával?

Az öregot érzékenyen érintette a kérdés.

— Hát azt én eladtam, — felelte. — Nem hozhattam el. Igazságos állat volt az erősen! Kár érte!

— Kár! — hagyta helyben a plébános is. — Olyan jó volt az, hogy ha Ignác bácsi befogta, hogy kimegy vele a mezőre szénát, vagy pityókát hazahozni, — aztán valaki szegény ember azt mondta:

— Felraktam a szekereimre egy kis búzát, hogy megöröltessem, de nincs mivel elvinnem, — akkor Ignác bácsi kifogta a lovat a szekereből és odaadta.

Ezért hívták „a szegények lovának”. Minden szegény embernek ingyen dolgozott a faluban.

— Biza kár volt, hogy ott kellett hagynom, — bólogat az öreg.

— Aztán egyszer nagy baj volt a szegények lovával! Emlékszik Ignác bácsi? — kérdezte a plébános.

Az öreg szeme vidáman csillan meg, — elmosolyodik.

— Már hogy felejtsem el, tiszteendő ur?

— Nem voltam otthon, — magyarázta dr. Németh Kálmán, — és amikor hazatértem, Ignác bácsiék előtt furcsa zsongást hallottam. Mentem a hang után, — hát az istálló mellett ott van együtt a falu jórésze és az én híveim imádkoznak. A rózsafüzert. Megtudtam, hogy azért imádkoznak, mert a szegények lova a végét járja. Nagy baj volna az egész falunak! Ki fog ezután ingyen dolgozni a szegényeknek? ...

— Megnéztem a lovat, — folytatja a plébános, — hát nincs annak semmi baja, csak ki van ehezve. Egy kis lóherével, meg egyebbel megetettük és a szegények lova talpraállott. Így volt Ignác bácsi?

— Így volt, — nevet az öreg, — az Isten áldja meg a plébános urat ...

Mezei Domokossal is találkoztunk. Vele már rokonságban is vagyok, mert együtt kereszteltük Várda András tizenegyedik gyermekét. Béla nevű kisfiát.

Amerikátjárt ember, még most is beszél angolul. Nem csoda, hiszen nyolc évig volt odakint, — de az is igaz, hogy a nyolc évből egyet a tengeren töltött. Ugy mondja el, hogy éppen hazafelé jöttek már, mikor történt a hadüzenet és az amerikai, illetve kanadai hajóról valamennyiünket átvette az Adánia nevű angol személyszállító hajó.

— Nemrég olvastam az újságban, hogy a németek elsüllyesztették — mondja elgondolkozva. — Na, én eleget laktam rajta.

Először Liverpoolba vitték a hajóról elfogott ellenséges allambelieket az angolok, majd a Mann szigetére szállították őket. Lehettek ott harminckilencezren internáltak. Valami kefégyárban dolgoztak ott két évig. Végig nézték a Lusitania elsüllyedését is. Eppen a tengerparton dolgoztak, amikor megjelent a hajó. Sütött a nap, szép arany koronát vont a gyönyörű hajó köré. Hirtelen lövés és valami furcsa zugást hallottunk. A Lusitania tíz percig libegett a vízen, aztán csendesen eltűnt a tengerben. A német internáltak elkezdtek énekelni:

„Deutschland über alles!”

Az angol őrség először labhoz kapta fegyverét, mert az első ütemek ugyanolyanok, mint az angol himnuszé. Azután betérték valamennyiüket a szállásukra és a németeket nem láttuk többé. Mert az internáltakat nemzeti-

Milicek, policok és partizánok

— Velünk és ellenünk küzdő nagyorosz népcsoportok a keleti fronton —

A szovjet eletről igen nehéz valódi képet alkotnia annak, aki nem élt az ország területén a szovjet rezsim ideje alatt. A lakosság részben elmenekült, a visszamaradtok pedig, nem éltek régi életüket s így életmódjukról hamis képet kap a felületes szemlélő. Összinté felvilágosítást is nehezen kap az ember, mert — érthetően — bizalmatlanok vagy félnek. A legtöbbjük vadul szidja a régi rezsimet, mert azt hiszi, hogy ezzel örömet szerez annak, aki információt kér tőle. Az egyik „intellektuel” pl. reánk a „felszabadítókra” kocintott egy alkalommal pálinkájával. Néhány hét múlva pedig a partizánfogda ablakán láttam kikandikálni. Vannak olyanok, akik nappal policok, éjjel partizánok. A háboru nagy lélekhasadást okozott az orosz lélekben. Egymást is irjták. Nagy vérvesztésegei lesznek ennek a népnek.

Több réteget kell megkülönböztetnünk. Van előttünk elmenekült lakosság is. Ezek bizonyára meggyőződéses bolsevisták voltak. Ezek közé kell számítani azokat a katonákat, akik a csapatokkal vonultak vissza, vagy akik a jelenleg megszállt terület elfoglalásakor a hátszágban katonáskodtak. Ezeknek sok hozzátartozója él a magyarok által megszállt területen. Sok asszonynak a férje, sok apának a gyermeke van távol a családjától. Ezekben talán a legnagyobb a lélekhasadás, mert nem tudják, hol volna jobb. Igen sokan fenntartás nélkül behódoltak. Ezek jobbra azok, akik az előtt sem voltak kommunisták. Ez főleg az idősebb generáció. Viszont a fiatalok között is akad sok milicista és polic.

Milicista az, aki orosz létere német

katonaruhában jár, német parancsnokság alatt harcol. Ezek főleg ukránok. Rendszerint megbízhatók.

Polic, aki orosz létere civil ruhában jár, de a németek engedélyével fegyvert visel, saját parancsnoka alatt katonai szolgálatot végez és a megszálló német és magyar csapatokkal egyetértésben működik. Ezek olyan nemzetőr-típusú szolgálatot teljesítenek. Komoly fegyverek pl. tankjuk is van. A németek Volkwehrrnek nevezik őket. Megbízhatóságuk a körülmények szerint változik. A mi védővonalainkban is védőszolgálatot látnak el. A májusi nagy hajnali támadásnál a partizánok főleg őket támadták. Őt halottjuk volt, nyolc policot pedig elcipeltek a partizánok. Tehát kemény harcban is részt vesznek. Igyekeznek arra is, hogy kemény fegyelmet tartanak maguk között. Az említett támadáskor megfutamodott egyik parancsnokukat másnap reggel a szomszédalutól kivizsgálásra kijött parancsnokuk a kihallgatáskor a helyszínen agyonlőtte. Fontosnak tartom azt is megjegyezni, hogy a partizánfoglyok felett nem német és magyar katonai szervek ítélkeznek, hanem a policok bírósága, vagyis a partizánok tajtestvérei.

Ezek a partizánok alkotják a megszállt orosz területek további igen jelentékeny népcsoportját. Ezek az erdők mélyén, falvakban, vagy telégetett falvak helyén maguk építette bunkerekben laknak. A partizánok a németek előnyomulása közben képződött kallanokban visszamaradt orvlövészek. Ami a szerbek között a cselnik, az az oroszoknál a partizán. Főleg a brjanszki erdőben tanyáznak. Ez kb. Magyarország területének felel meg. Itt mindig voltak rablóbandák,

még a cári rezsim idején is. Olyan rózsasándor, savanyujóska-társaság. A doni magyar hadsereg kivételével csapataink ezekkel állanak harcban és védik ellenük a vasutvonalat. Közük nem csak férfiak, hanem asszonyok, gyermekek, aggastyánok is vannak, vagyis egész családok. Egy orosz tábornok a vezetőjük és egy dezertált német őrmester. Az utóbbi mintegy dandárnyi erőnek a parancsnoka és Baumann-csoportnak neveztek el róla. Két nagy blokkban élnek, melyet a Deszna egyik balparti mellékfolyója választ el. Állandó törekvésük, hogy egymással összeköttetést teremtsenek, egymásnak élelmszert, lőszerrel juttassanak. Minden este megjelenik az orosz repülőgép, a partizánok rakétákat lönek fel, tüzeiket raknak, felgyújtják az erdőt és ezzel jelet adnak, hol dobják le az utánpótlást. Géppisztollyal, automatafegyverrel bőségesen élnek. Nehézfegyvereik, ágyúik nincsenek, mert ezt légi uton nem lehet szállítani. Élelem dolgában már nagyon gyengén állnak, mert a veremekben tárolt burgonya a télen elrogyott. 25—30 km. távolságra is elmegy 900—1000 ember, hogy saját behódolt honfitársaitól harcoljanak, vagy ahogy a mi bakánk mondják „zabráljanak” ékrumplit. Most lovat esznek, amit bizonyít a vállalkozáson talált sok csontváz is.

A partizánok harcmodora igen érdekes. Nappal és tiszta terepen nem igen támadnak. Csak erdős, mocsaras területen és főleg éjjel indulnak a harcba. Megfigyelőik magas nyírfákon, fenyőfákon már messziről észreveszik a közeledő ellenséget és kürtjellel riadóztatják az egész táborát.

Tulerővel szemben kitérnek. Főleg aknavetővel és géppisztollyal harcolnak. Az orosz géppisztolyba 72 töltény fér. Néhány ember olyan golyózáport tud indítani, hogy az ember egész századnak vélné. Ritkán találunk, mert nem célzott lövéseket adnak le, hanem csipőjükhöz tartva kasszalásszerűen haladnak előre. Lövésük rendszerint magasan lecsúsznak.

Csatakiállításuk: huri, huri Sztalin! Civilben járnak, de igen soknak van német egyenruhája. Fogtak már el német egyenruhában és magyar katonasapkában is partizánt. A divattal tehát nem sokat törődnek. A német egyenruha lehetővé teszi számukra, hogy a falvakba is bemenjenek, ahol körülnéznek és tájékozódnak. Mindenről kitűnően vannak értesülve. Ezt fogságukba került, de visszazökölt magyar tűzértől tudjuk. Katonai fegyelem alatt élnek. Halottaikat nem hagyják az útközlet helyén, hanem a sebesülteikkel együtt elviszik. Így veszteségeiket igen nehéz megállapítani.

Egy ízben a szomszéd csapatokhoz beosztott rádiórajstromot vizsgáltam felül. A bunker előtt rám várakozó csicskásom, Sós Szilveszter, akinek mellesleg azért is szeretek, mert a nevében benne van a feleségem neve, észrevette, hogy az erdőszélen egy asszony ül. Figyelmeztette az őrséget, mely bekísérte a tőpörödött öregasszonyt. Én hoztam magamnal kocsin, hogy a kihallgatást végző közegeknek átadjam. Azt mesélte, hogy éjjel az egész család szánra rakodva déli irányba vonult, mert ott még van élelem. Az egyik erdőszélen csapataink tüzelni kezdtek rájuk, mire a veje a lovak közé csapott és gyorsabban próbált menekülni. Egy kiálló fatörzsnél nagyot zökökent a szánkó és az anyóka úgy esett le a sötétben, hogy észre sem vették. Így került fogságba. A rossz nyelvek azt mesélik, hogy a vő így akart megszabadulni anyósától...

Tegnap egy 31 éves partizán jött át csuromvizesen hozzánk. Elmondatta, hogy már megunta a bujkáló életet, élelmük is fogytán van. Feleségével együtt nekivágott a 25 km-es utnak. Közvetlenül a magyar vonalak előtt felesége vonakodott továbbjönni, mert nem akarta edesanyját elhagyni. A férje erre lelőtte és átjött a folyón. Sirva mesélte, hogy meg kellett ezt tennie, mert ha a felesége nélküle megy vissza a táborba, akkor a parancsnok lőtte volna le, mint szökevénynek a feleségét. Így felesége tetemét áthozhassa a folyón és itt temethesse el. Megengedték neki. Ez a partizán egyébként igen használható volt. A másnapi vállalkozáson ő vezette csapatunkat. Ő aknáztta körül egyik lőszerraktárunkat. Megmutatta annak helyét, felszedte az aknákat és így sikerült a lőszerraktárt megsemmisíteni.

Ugyanaznap szökött át egy 65 éves partizán. Halász volt. A sok vízben állástól reumát kapott. A teste csupa seb, horzsolás. Nagy haja és szakálla tele volt tetűvel. Megnyiták az öreget. Nagy dézsában megtűrdött. Vaszilij, aki már régebben átšökött és magyar katonaruhában teljesít szolgálatot, legalább másfél liter bablevest, félkenyeret adott az öregnek, aki hihetetlen étvágygal kanalazta be az egészet. Haragszom az öregre, mert megdöntötte az én széles és környéken ismert evészeti rekordomat.

Charaso? — kérdeztem az öregőt, vagyis jó-e? Daj Bozse zdarovü —

ségük szerint csoportosították.

— Hogyan kerültek haza onnan? — érdeklődtem.

— Hollandián és Németországon keresztül, — feleli Mezei Domokos — és a legaprólékosabban elmeséli, melyik városban, mennyi időt töltöttek el és hol mi történt velük...

Mellette áll Kati néni is a kislányával, — Mónikával és a fiával, Zénóval.

Különös neveket viselnek ezek a gyermekek, — csodálkozom. — Miért nem Erzsike, Ilonkák, vagy Jancsikék?

A komám nevetett és vele nevetett a felesége is.

A plébános ur elődje mind ilyen neveket adott a gyermekeinknek, — hogy ne lehessen románra fordítani, — magyarázta.

Van a faluban Alfonz, — folytatja Kati néni, — Dorottya, Magina, Alán, Malain, még Neszte nevű gyermekek is. Az én szegény kislányomat, aki meghalt, Bibianának keresztelték... Csak azt kértük mindig, hogy olyan neveket adjon legalább, amit ki tudunk mondani...

Furcsa ember lehetett az a plébános ur és egészen különös módon önta meg híveit az elrománosodástól. Ambár a spanyol neveket bizonyára nem érte el azt, hogy szintiszta jellege maradjon a falujának.

Anak örülök csak, — magyarázom nekik —, hogy maguk közel kétszáz

évi bujdosás után ilyen szépen, tisztán megőrizték a magyar beszédet, meg a viseletet.

— Mi a könyv szerint beszélünk, — mondja Kati néni önérzetesen. — Mi, há keresünk valamit azt mondjuk: „Hol van?” Az itteni bennszülöttek úgy mondják: „Hun van?”

Be kell mennünk az előadásra. A gyermekek a legjobb igyekezetükkel játszátk szerepeiket és az énekarok különösen meglepnek. Az apró, mezítelábás emberkéket két hangra énekelnek.

— Ez még csak a kezdet, — magyarázza tanítójuk, — de mit fogok én még elérni ezekkel! Micsoda hanganyag, micsoda hallás! — lelkesedésben csak úgy ragyog a szeme, pedig ő nem is székely, egervidéki és nemrégóta van Bácsfőszéfalván.

Azóta lezajlott már a falu legnagyobb ünnepe, az állomás felszentelése. Elkészült a tizenegy stáció, amin akkor még javában dolgoztak a „Fafaragó Iskola” — falai között.

Tizenegy háromméteres hársfa tömbbe belefaragták a székelyek közel kétszáz évig tartó bujdosásának minden szenvedését. Olyan művészet ez, amelyre minden magyar ember büszke lehet. Marton Lajos utólréhetetlen székely művésze kellett ehhez, aki dr. Németh Kálmán elgondolásai szerint rajzolta meg a stációkat. A faragást Szedlák Lajos vezetésével jászsefalvai falusi székelyek végezték, — közöttük termé-

szetesen elsősorban Székely Albert, a híres ezermester.

Ott Bukovinában, a régi Józseffalva templom tornyában ma is felvonnak minden örületeskor a magyar szentek, — az is Székely Albert alkotása volt, most pedig muzsikáló kutat szerkesztett a falujának.

Ott állították fel a vasuti állomás mellett Székely Albert muzsikáló kutját, amely hat éneket tud elzengeni. A kutnak neve is van: Bonczos kutja. A hála nevezte el arról az emberről ezt a kutat, aki a legtöbbet fáradozott a bukovinai székelyek hazatelepítése ügyében.

A szomszjas utasoknak ez a kut fog ezután üdülést, felfrissülést jelenteni az állomáson, — ingyen, szeretetből, még muzsikál is hozzá.

A szegények lova pedig emlék marad. Hiszen itt, a vasuti sínek mentén úgysem lenne olyan sok dolga, mint ott a régi hazában, ahol az őt székely falu közül Józseffalva esett legmesszebb a vasuti állomástól. Emléke azonban élni fog több emberöltőn át és jóságra buzdító példája is, mert Ignác bácsi öszinte felfohászkodása szerint:

„Igazságos állat volt nagyon!”

Már pedig azzal bizonyára mindenki tisztában van, hogy még soha sem volt a világnak olyan égető szüksége „igazságos állatokra”, — és főképpen emberekre —, mint éppen manapság.

adjon Isten egészséget — választotta s orosz módra keresztet vetett magára. Orosz földön partizánt most látom először keresztet vetni. A zsidószárad istállójában aludt az öregur. Nem őrizte senki, mert bottal sem lehetett volna elkergetni. De azon az éjszakán senki sem aludt a bunkerekben, mert Pajtás, Székely hadnagy ar háromlábú partizánkutya, egész éjjel az istálló előtt csaholt. Nem szereti a civileket a táborban. Haragudott az öreg partizánra, pedig ő is olyan szőkevény volt, mint amaz.

Minden fogoly egyöntetűen azt vallja, hogy nincsen ennalóljuk, de nem mernek azt ökölni, mert a parancsnokuk azt mondotta, hogy itt agyonlövik őket. Feladatuk bevárni a nyáron érkező reguláris orosz csapatokat. Már harmadik nyara várják.

Jóleső érzés látni, hogy katonáink milyen emberségesen bántak a foglyokkal. Már nem ellenségnek tekintik őket, hanem szerencsésen páriáknak, akiket segíteni kell. Úrni adnak nekik, cigarettáival kínálják őket, ruhát készítenek a számukra. Még Gyuri bácsi is, messze orosz földön híres szakácsunk is először senkival, vajás kenyérral és kávéval kínálta meg az egyik foglyot és csak mikor az jóllakott, kezdte szólni szlovákul, hogy haragszik rájuk, mert miattuk nem mehet haza Balassagyarmatra, pedig ő önként jött ki és önként is szeretne hazamenni...

GAUDER ANDOR hadapród

Elintézték nyert Loósz János és a Baross Szövetség vitája

Köztudomású, hogy Loósz János a Baross Szövetség volt pénzbeszédője, egy évvel ezelőtt különböző vádak emelt a Baross Szövetség vezetősége ellen.

Ezen vádak folytán a Szövetség budapesti központja vizsgálatot rendelt el és foganatosított, mely vizsgálat a helybeli vezetőséget ténymegállapító jegyzőkönyv alapján igazolta.

A Baross Szövetség váradi fiókja a központ utasítására bünvádi eljárást indított Loósz János ellen. Ennek a büntetőpernek a végére tett pontot a helybeli bír. járásbíró, amikor Loósz János a Baross Szövetség megsejtett vezetőségétől bocsánatot kért.

Minthogy a bocsánatkérés a Baross Szövetség és annak vezetősége elfogadta, az annakidején sok port felvert ügy végre nyugvópontra juthatott.

Visszaélnék egyesek a sorbanállás alkalmával

Nagyvárad, augusztus 24. A nagyvárad rendőrkapitányságnak tozomására jutott hogy egyes polgári személyek főképpen nők a rendőrtisztok tagjaira hivatkoznak a sorbanállások alkalmával és ezen a címen soronkivüliséget akarnak maguknak biztosítani.

Erre vonatkozólag a rendőrkapitányság megjegyzi, hogy soronkivüliséget csak az érvényben levő rendelkezésben felsorolt személyek élvezhetnek, akik megfelelő igazolvánnyal vannak ellátva.

A rendőrszemélyzet utasítást kapott, hogy jövőben az olyan postafelnézők törekvéseit jelentsék fel, hogy ellenük a legerősebb eljárást folytathatják tegyék.

Jelentkezz a Székely Hadosztályba!

Kaptuk a Székely Hadosztály alábbi felhívását leközlésre: „Testvérek! Bajtársak! A Székely Hadosztály Nagyvárad Főszéke hozzátok fordul nagyvárad bajtársak, magyarok és székelymagyarok.

Viharedzett és vérrel megszentelt, mocsoktalan zászlója alá hívja testvéri szeretettel társadalmi különbség nélkül a Nagyváradon és Biharvármegyében élő és velünk együtt érző minden bajtársat, mert nehéz időkben egyesülésben van az erő.

Testvérek! Vezető kormányfőreink parancsát teljesítsük minden táborba szólítunk. Soha eddig nem tapasztalt világegés napjait éljük, amikor városok tűnnek el és országok pusztulnak el egyik napról a másikra. Még áll Buda, még él magyar, de körülöttünk leskelődik sok ellenség: egyik életünket és vérünket, másik vérrel szerzett eszeréves őshazánkat akarja elvenni. Mi bajtársak, példát mutattunk már egyszer nektek és maradéktalanul, hogyan kell szeretni a Hazát és hogyan kell érte áldozatot hozni.

A magyart nem köti már a turáni átok, kart karba fonva, vállat vállhoz vetve, testvérrel egyetértésben állunk egymás mellett és töretlenül él táborunkban a Székely Hadosztály hagyományos szelleme. E táborba hívjuk minden rendű és rangú és velünk egyet értő, érző és akaró honfitársunkat.

Mi békeességben, egymás megbecsülésében akarunk élni és dolgozni Szent István országáért, de ha kell, úgy bármely oldalról jövő ellenséggel szemben, minden eszközzel megvédjük a Hazát és eszeréves alkotmányunkat. Célunk, hogy Szent István országában ne ismétlődjen meg még egyszer 1918.

Jöjj, testvér és jelentkezz a Székely Hadosztály Nagyvárad Főszékénél. Rókokői-út 13. I. em. minden szerdán d. u. 6—7 óra között.

A SZÉKELY HADOSZTÁLY EGYESÜLET
NAGYVÁRADI FŐSZÉKE.

Teljesítette az iparosok kívánságát a közellátási miniszter

Munkájáért kapott gabonát a kisiparos is megőröltheti

Az iparosság jogos kívánságát teljesítette a közellátásiügyi miniszter, amikor rendeletileg intézkedett arról, hogy a munkájáért kapott gabonát a kézművesiparos is megőrölthesse. A szóbanforgó rendelet 116.900—1943. K. M. szám alatt a Budapesti Közlöny 1943. évi augusztus hó 7-i, 176. számában jelent meg. A rendelet 1943 augusztus hó 7-én lépett hatályba és szó szerint így hangzik:

Az 1943. évi termésű gabona cséplése, őrlése, valamint a gabona- és lisztforgalom szabályozása tárgyában kiadott 111.000—1943. K. M. számú rendelet (megjelent a Budapesti Közlöny 1943. évi június hó 23-i, 139. számában) 19. §-a azzal egészítették ki, hogy a kenyérgabona vasmőrésére (vámszerelésére) az a kisiparos is jogosult, aki a vele egy községben (városban) lakó gazdálkodótól a részére végzett kisipari munkáért a helyi szokásoknak meg-

felelően és rendszeresen kenyérgabonát szokott kapni.

A 111—1943. K. M. sz. rendelet 15. §-a (2) bekezdésének a hatálya kiterjed a kisiparos által vasmőrésben megőrölthető mennyiséget meghaladó kenyérgabonára is, ennél fogva a kisiparos köteles ezt a kenyérgabonát a megszerzéstől számított 15 napon belül valamelyik vásárlásra jogosított kereskedőnek megvételre felajánlani.

Az imént ismertetett rendeletnek az a lényege, hogy az iparos a munkájáért kapott gabonából a maga és családtagjai szükségletére a községi előljárásnál beszerezhető őrlési tanúsítvány birtokában minden további nélkül megőröltheti annyit, amennyinek felhasználására a megállapított feladat szerint joga van. A fennmaradó többi gabonát köteles a gabona vásárlására jogosított valamely kereskedőnek vételre felajánlani.

Új egészségvédelmi intézetet létesít a város

Nagyvárad, augusztus 24. A Kormányzó Ur 75-ik születése alkalmából a törvényhatósági bizottság rendkívüli és diszközgyűlésén kimondta, hogy „Horthy Miklós Egészségvédelmi Intézet” címen egy olyan szociális intézményt fog létesíteni, amely magában foglaljon egy bölcsődét, amely 0—3 éves gyermekek elhelyezésére alkalmas egy napközi otthonos ovodát, egy zöldkeresztes rendelő intézetet és egy anya-otthont.

Dr. Soós István polgármester értekezletet tartott ezen kérdés érdemi megbeszélése céljából, amelyen résztvettek dr. Heinrich Béla tiszti főorvos, dr. Csetényi tisztiorvos, Ácsány Ferencé,

az Egészségvédelmi Szövetség főtitkára, dr. Gyaqay László helyettes polgármester, Hergár Viktor műszaki tanácsos, Palesik Sándor és Tóth Sándor főmérnökök és vitéz Bortha Balázs számvetőségi főtanácsos.

Az értekezlet megvitatta mindazon lehetőségeket, amelyek az intézmény létesítésére vonatkoznak. A polgármester kijelentette, hogy az intézmény létesítéséhez szükséges költségekről már az 1944. évi költségvetésben óhajt gondoskodni.

Az értekezlet megbízta aból Heinrich Béla tiszti főorvos és Palesik Sándor főmérnök Budapestre és Pécsre utazni, hogy az ott meglévő mintaszerinti

intézményeket tanulmányozzák.

A tervek elkészítésére, a megadott utasítások alapján Palesik Sándor főmérnök kapott megbízást.

Helyesli-e az amerikai közvélemény Németország bombázását?

Genf. (MTI.) Az Interinf jelenti: A News Chronicle közleménye szerint a Gallup intézet az Egyesült Államokban szavazást rendezett. A kérdés így hangzott: Hiszed-e, hogy Németországot csupán bombázókkal lehet győzni? A megkérdezettek 19 százaléka igennel, 69 százaléka nemmel, 12 százaléka pedig határozatlanul felelt. Összehasonlításképp a lap megemlíti, hogy 1942 augusztusában ugyanerre a kérdésre harminc százalékkal nemmel válaszolt.

Mi legyen november 3-ig?

A hosszú iskolai szünet vége felé úgy a tanulók, mint a szülők mindenkor lázas izgalommal várják az új iskolai évet. Az augusztus ájult hőségén kívül a tanulók édes álmát ilyenkor már mindig megzavarta az új iskolai évre való gondolat, mely a nagy kirándulások, utazások, fürdőzések és egyéb gyári örömeik után az újdonság varázsával képes minden évben hatni. Amitől a vizsgák előtt már unalommal elfordultak a tanulók, most a nagy nyári pihenő után visszanyerik számukra a fényüket, varázsukat épp úgy, mint a tanterem fehére meszelt falai és ragyogóra mosott ablakai tisztaságukat. Izgatottan várják a tanulók már ilyenkor az új tankönyveket, iskolai felszereléseket és az újonnan érkező osztálytársakat. Amint várják az iskolai év befejezését, épp oly lelkesedéssel várják minden évben a szeptember 3-át.

Ezért okozott most általános csatlódást tanulók és szülők között egyaránt a kultuszminiszter rendkívüli idők parancsolta azon rendelkezés, mely szerint bizonyos helyeken a tanítás csak november 3-án veszi kezdetét.

Bár a rendelet nem terjed ki a meghosszabbított szünet helyes kihasználására, mégis üdvös volna az ifjúság megizmosodott munkacerejét valami könnyű, de hasznos munkában levezetni, mert félt, hogy a sok energia az átkos unalommal párosulva ártalmárar lesz ifjúságunknak. Ugyanakkor a háboru okozta munkaerő-hiányon is enyhítene némiképpen a felső középiskolások munkaképességének helyes felhasználása. Az unatkozás lélekölő kényszerét helyes lenne célszerű munkára váltani módszeresen. Amelyik tanuló nem tud egyénileg elhelyezkedni, intézményesen kellene foglalkoztatásukról gondoskodni. Ez a kis munka még nem merítene ki őket szellemileg az új iskola év kezdetéig, hanem azon boldogító érzés töltene el lelküket, hogy az amugy is sok gondal megterhelt szülők ősi kiadásaihoz ők is hozzá járulhatnak keresetükkel. Ezen szerény gondolathoz bizovnyára igen sok szülő csatlakozik és illetékes helyen gyors átgondolást és intézkedést fog kívánni sok szülő megnyugvására.

By. Et.

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD,
 SZILÁGYI DEZSŐ-UTCA 5 SZAM.
 Telefon: 12-27.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: 1 óra 4.30 P.
 3 óra 12.40 P.
 Postatakarékpénztári csekk számlánk
 száma: 72.301.
 Kéziratokat nem adunk vissza.

Külföldi kormányfők Szent István napján táviratban köszöntötték Magyarországot kormányzóját. A Magyar Távirati Iroda jelenti: Magyarországot kormányzóját Szent István napja alkalmából táviratban üdvözölte Hitler vezér és kancellár, Victor Emánuel Olaszország királya és császára, Hirohito, a japán birodalom császára, III. Boris bolgár király, Petain francia államfő, Inönü, a török köztársaság elnöke, Rytí finn köztársasági elnök, Ramírez, Argentína elnöke, Franco spanyol államfő, Pavelics horvát államfő és Tiso szlovák államelnök.

FRANCO LÁTOGATÁSA ELFERROL DE CAUDILLOTNAL. Madrid. (MTL) A Német TI jelenti: Franco tábornagy államfő, aki most nyári székelyén tartózkodik, hétfőn meglátogatta Elferrol del Caudillot. Franco hitvesének és több vezető személyiségnek kíséretében megnézte a város kikötőjében a katonai berendezéseket, majd résztvett egy ünnepségen amelyet az ott állomásozó tengerész csapatok rendeztek az ő tiszteletére.

KI ELLEN HARCOL ANGLIA ÉS AMERIKA? Rómából jelentik: Az olasz lapok írják: Churchillnek az angol parlamentben az olasz belpolitika változásáról mondott kijelentései egyáltalán nem lepték meg az olaszokat. Nem mondott egyebet, mint amit egy háborúban álló ország kormányelnökétől várni lehetett. De amikor Churchill a legutóbbi olasz belpolitikai eseményekről mondott bírálatában új fenyegetést küldött Itáliára címére, teljesen kárbavesztett munkát végzett. Semmi szükség nem volt a brit miniszterelnök újabb kijelentéseire, abból a célból, hogy az olasz nép megtudja azt, amit már eddig is tudott. Mindaz, ami Itáliában most végbement, szigorúan belső ügy Olaszország szükségét érezte annak, hogy megszabaduljon egy olyan politikai rendszertől, amelyet károsnak ítélt, s ezt meg is cselekedte. A faszizmusnak Itáliában mindörökké vége. De ebbe az angoloknak nincs beleszólásuk.

SZABADTÉRI ELŐADÁS AZ IPARTESTÜLET SZÉKHÁZA UDVARÁN. Nagyvárad, augusztus 24. Nagyvárad és Vidéke Ipartestülete saját székháza udvarán 1943 augusztus 29-én, vasárnap d. u. 7 órai kezdettel szabadtéri előadásban hadiárva- és agglomeráció javára színhozza Tóth Ede „Faluroszka” című népszínművet.

CSAKNEM MEGKÉTSZEREZŐDÖTT AZ ANGOL BANKJEGYFORGALOM. A legutolsó bankjelentés szerint, az Angol Bank által kibocsátott bankjegyek mennyisége meghaladja a 900 millió fontot. Összesen 926.4 millió font szerepelt a júliusi kimutatásban, ami azt jelenti, hogy a háború kezdete óta 95 százalékkal növekedett a kibocsátott fontbankjegyek állománya.

A NÉMET EGYETEMEK A HÁBORÚBAN. Míg a német egyetemi hallgatók száma még békes időkben is tekintélyes színvonalat mutatna, az utóbbi időben egyre inkább kiépül azoknak az egyetemi hallgatóknak tanulmányi istápolása is, akik katonai szolgálatuk miatt nem vehetnek részt a főiskolai előadásokon. „A tanulmányi vezető” címen nagyszabású kiadványsorozat van előkészítés alatt, melynek az lesz a feladata, hogy a katonai szolgálatot teljesítő akadémikusoknak tanári irányítás nélkül is lehetővé tegye tanulmányaik folytatását. A német véderő főparancsnoksága az új kezdeményezést teljes támogatásban részesíti.

Külföldi munkásnőkre is kiterjesztették az anyavédelmi törvényeket Németországban. Németországban újabb a külföldi munkásnők is a német anyavédelmi törvény védelme alatt állanak. A rendelet értelmében a gyermeket váró külföldi munkásnők minden egészségre nézve káros munkától így nehéz emelés, akkordmunkák, ólommal való dolgozás stb. alól mentesülnek és ilyen munkák végzése részükre szigorúan tilos. A gyermek születése előtt négy — és utána hat hétig semmiféle ipari munkát nem végezhetnek. A német betegbiztosításban a külföldi munkásnők is részesülnek és a fiatal anyák mindennemű orvosi kiadását megtérítik. Ugyanígy a leendő anyák túlórákon, éjjeli, vagy vasárnapi üzemi munkákon stb. nem vehetnek részt. Ebben a szociális törvényben a következő államok Németországban dolgozó munkásnői részesülnek: Olaszország, Spanyolország, Magyarország, Bulgária, Horvátország, Szlovákia, Hollandia, Dánia, Románia, Svédország és Svájc. — (MNK.)

Étrendi hibák után az elrontott gyomrot és a megzavart közérzetet gyakran már egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvíz is a legrovidebb idő alatt rendbehozza. Kérdezze meg orvosát!

NEM IS OLYAN HASZONTALAN NÖVÉNY. Kevesen tudják, hogy a bodza a legsokeoldalúbb felhasználható növények egyike. Vadon is előfordul és a legkülönbözőbb talajon megterem. Ez a különleges illatú növény a legkisebb részéig felhasználható. Virágát a bor ízesítésére, valamint házi gyógyszerként használják fel. Terméséből hűsítő italok, limonádé, illetve az ételek festéséhez szükséges anyag készíthető. Leveleit és a fa kérget, valamint gyökereket nedvét a gyógyszeriparban dolgozzák fel. Fája az esztergályos munkálatoknál nyer alkalmazást és belső, puha része különösen a mikroszkópia terén hasznos, a vizsgálandó alanyok szilárdantartása céljából.

Óriási hegyomlás Olaszországban. Róma. (MTL) Vervinából jelentik, a Gervini hegység Furggen felőli oldalán óriási sziklaomlás történt. A hegység gerincéről nagy sziklatömbök zúdultak alá a glaccserekre s völgyekben. Vervinában lehetetlen hallani a föld morajlását. Óriási hó és porfelhő borította be az egész Cervini hegységet több mint felórán át. Ez a hegyomlás megváltoztatja a hegység keleti oldalának jellegzetes vonulatát. Számítás szerint több ezer köbméter szikla zuhant le a völgybe.

A fiatalság és a szerelem filmje

Kadétszerelem

Főszerepben Hidvéghy Zsille, Rajnay, Pataky
 Kedden utoljára:
Órségváltás APOLLO-ban

SEMMELWEISS

Főszereplői: Uray, Gózon, Bilicsi, Simor Erzsi, Somlay, Mihályffy
 Keddtől a
CASINOBAN

KORONA Filmszínház

A nagyvilági nő

Francia vigiáték a gondtalan bekérő
 Főszerepben: Gaby Morlay, Jules Berry

Ügyvédi hír. Dr. Könyves Ervin ügyvédi irodáját szeptember 1-től Szaniszló-u. 4. alól Szaniszló-u. 8. alá helyezte át.

— BADOGLIO PÁLYAFUTÁSA. Rómából jelentik: Az új olasz kormányelnök, lovag Pietro Badoglio 1871 szeptember 28-án született Grazzano del Monteferrato-ban. Tizenkilenc éves korában hadnagyi ranggal került ki a torinói katonai akadémiáról, s mint hadnagyi harcolta végig az 1886—87-es afrikai hadjáratot. A libiai hadjáratban 1911-ben Zanzur-nál kiűntette magát és előléptették. Az elmúlt világháború idején alezredes és 1916 augusztus 6-án elfoglalta a híres Monte Sabotínót, amely tizennégy hónapon át sérthetetlen védőbástyája volt a Görznek, s két nap múlva a várost a nyolcadik olasz hadsereg győzelmesen elfoglalta. Tábornokká léptették elő, majd a vezérkar helyettes vezetője lett és ilyen minőségben jelentős szerep jutott neki az elhatározó győzelem elkészítésében és kivívásában. Ragyogó karrierjében fontos állomás, amikor 1936-ban győzelmesen befejezte az etiópiai hadjáratot s meghódított Etiópia első alkirálya lett.

IDEIGLENES MUNKAERŐKET KERES A VÁROSI ADÓHIVATAL. A városi adóhivatal az 1944. évi adóösszeírás munkálatok elvégzésére ideiglenes munkaerőket keres. Részletes felvilágosítást a városi adóhivatal főnöke nyújt a hivatalos órák alatt. (Városháza, földszint 27. sz. szoba.)

A NAGYVÁRADI KERESKEDELMI CSARNOK textilkereskedő szakosztálya folyó évi augusztus 26-án 19 órakor (este 7 óra), a Nagyvárad Kereskedelmi Csarnok titkári hivatalában szakosztályi ülést tart, melyre a nyitárusítási üzlettel rendelkező keresztény textilkereskedőket meghívjuk. A szakosztályi ülésen Cserzi Béla dr. a nagyvárad Kereskedelmi és Iparkamara titkára az aktuális textilosztályi kérdésekről tart előadást. Ezen fontos és a textilkereskedőket feltétlenül érdeklő kérdés megvitatásán minden textilkereskedő (keresztény) érdekét szolgálja. A Nagyvárad Kereskedelmi Csarnok titkári hivatala.

FELHÍVÁS A SÜTŐIPAROSOKHOZ! Felkérjük tagjainkat, hogy helyutalványaikkal érvényesítés végett a Közélemezés hivatalánál azonnal jelentkezzenek. Egyben kérjük, hogy az áprilisi szappan átvételre végett Frischmann Adolf szakoszt. elnöknel jelentkezzenek. Az Elnökség.

Felhívás a tűzifaigénylő iparosokhoz!

Felkérjük az alant írt urakat, hogy ipartestületünknel Mezei M. utca 4. sz. a. d. e. 9 és fél 1 óra között a fautalványért jelentkezni sziveskedjenek:

1. Csatlós Istvánné h. fodrász, 12. sz.
 2. Hritzl Antalné cukrász, 13. sz.
 3. Boda Gyulané kézimunka, 14. sz.
 4. Kiss Zeigmond fodrász 15. sz.
 5. Stiegelmayr Béla férfi szabó, 16. sz.
 6. Csüllög András f. szabó 19. sz.
 7. Katona Sándor cipész 20. sz.
 8. Czákó Lajos vill. szerelő 21. sz.
 9. Özv. Bencz Gyulané cukrász, 22. sz.
 10. Czina Lajos fogműves 25. sz.
 11. Czina István ács 26. sz.
 12. Gipp István fodrász 27. sz.
- Az Elnökség.

Jelentkezzenek a kereskedést folytató iparosok

Felhívjuk azon Ipartestületünk tagjai figyelmét, akik iparuk mellett kereskedést is folytatnak, hogy saját érdekükben feltétlenül jelenjenek meg f. évi augusztus 26-án fél 7 órakor az Ipartestület Székházában, a diszteremben tartandó fontos értekezleten.

Nagyvárad, 1943 augusztus 23.
 Elnökség.

ISKOLÁINK

A nagyvárad állami I. sz. polgári fiúiskola értesíti magán-felvételi és különböző vizsgálati tanulóit, hogy a vizsgálatok folyó hó 27-én d. e. 8 órakor kezdődnek. Ugyanakkor lesz a magántanulók javítóvizsgálója is.

A rendes tanulók javítóvizsgálója szeptember hó 6—7-én lesz. A beiratásokat az 1943—44. iskolai évre október hó 28—30-án végezzük. Igazgatóság.

A nagyvárad állami II. sz. polgári fiúiskolában a magán-felvételi és különböző vizsgálatok folyó hó 30-án d. e. 8 órakor kezdődnek. Ugyanakkor lesz a magántanulók javítóvizsgálója is.

A rendes tanulók javítóvizsgálója szeptember hó 1—2-án lesz. A beiratásokat az 1943—44. iskolai évre október hó 28—30-án végezzük. Igazgatóság.

Itthon állítják elő a raffiát és az afrikot

A Magyar Tudósító Jelenti: Maár Sándor gyulai kefekötő mester hosszú kísérletezés után hársfahénesből elsőrendű raffiapótló anyagot állított elő. Az előállításnál melléktermékként jelenkező durva rostok kitűnően pótolják az afrikot. A kísérletek bebizonyították, hogy az így nyert anyagok több szempontból jobbak, mint azok amelyeket pótolni hivatottak. Így a többi között például a hársfahénesből erős kötelet is lehet készíteni, amely tartósságát illetően a legjobb kenderkötelekkel vetekszik. A magyar találmány az érdekelt szakmákban nagy feltűnést keltett, mert ezzel fontos anyagot tudunk idehaza előállítani, a külföldi anyagnak a piacról való eltűnése következtében.

Mi újság a piacon?

Nagyvárad. A hétfői hetipiacon rendkívül nagy zöldségfelhozatal volt. A kánikulai időjárás hirtelen érlelte a paradicsomot és óriási áresést idézett elő. Tejtermék, szárnyas és hal azonban nem volt kapható. Arak a következők voltak:

Gyümölcsfélék (Közepes felhozatal): 1 kg. alma 0.80—1.40 1 kg. citrom 3.—, 1 kg. veres szilva 0.40—50, 1 kg. körte 1.50—2.—, 1 kg. szőlő 1.80—2.—, 1 kg. görögdió 0.60—70, 1 kg. sárga dió 0.50.

Zöldségfélék (Óriási felhozatal): 1 kg. burgonya 0.32—36, 1 kg. paradicsom 0.40—50, 1 kg. hagyma 0.24, 1 drb zöldborsó 0.6—10, 1 drb uborka 0.5—6, 1 kg. zöld borsó 0.60—80, 1 csom. répa 0.24, 1 csom. hagyma 0.20, 1 kg. káposzta 0.60—70, 1 kg. olasz káposzta 0.50 1 kg. vörös káposzta 0.50—60, 1 kg. tök 0.16, 1 csom. cékla 0.20, 1 kg. petrezselyem 0.40, 1 drb. kalarabé 0.5—10, 1 kg. száraz bab 0.30—1.20, 1 drb. torma 0.20—30 1 drb. vineta 0.50—60, 1 drb. karfiol 0.50.

Élő állatok (Közepes felhozatal): 1 drb. szarvasmarha vágó kg. 2.10, 1 drb. szopóborjú kg. 2.40, 1 kismalac 1.50—1.80, 1 drb. igásló 500—800, 1 drb. parádéslo 1800—2000 pengő.

Kenyér: 1 kg. 0.58.
Szárnyasok (Semmi felhozatal): 1 o. csirke 4.40—5.—, 1 kg. hizott liba 4.80, hizott ruca kg. 4.70, 1 drb. tojás 0.22 kg. 4.20—4.50.

Hal-félék: Semmi felhozatal: 1 kg. sulyu ponty 5.60, 1 kg. csuka 6.—, 1 kg. apróhal 4.50—5.50.

Tej-termékek: (Semmi felhozatal): 1 liter tej 0.52, 1 kg. vaj 9.20—10.20, 1 kg. juhturó 5.80 1 kg. tehénturó 1.75, 1 kg. tejföl 2.—2.20, 1 kg. juhsajt 4.20.

Hús-félék: 1 kg. marhahús 5.10, 1 kg. disznóhús 5.—, 1 kg. juhús 4.50, 1 kg. bárányhús 5.10, 1 kg. bivalyus 4.70 1 kg. tepertő 5.60 1 kg. lóhús 1.40.

Szolgáltatás gyógyszertárak:

II. CSOPORT:

ARANYAS gyógyszertár, Szt László tér 6. (M. Kain E.) 25-74.

FEHER KERESZT gyógyszertár Rákóczi-u. 2. (Pakala Gy.) 14-46.

SZENT LASZLÓ gyógyszertár, Szent István-tér 1. (K. Hegedűs I.) 19-29

MEGVALTO gyógyszertár, Gróf Teleki Pál-u. 35. (Németh L.) 32-81.

Megállapították az ideai termésű gyümölcsök árát

Egy kiló kimért sárgabaracklevár á a 7 pengő

A közellátásügyi miniszter a vasárnapi hivatalos lapban megjelent és ezzel életbe is léptetett három rendeletével megállapította a vegyes gyümölcs és a gyümölcsfeldolgozó ipari féltermékek, valamint a gyümölcsök, a gyümölcs- és főzelékkonzervek legmagasabb árát.

A baracknál legalább 10 százaléka a málnánál legalább 8 százaléka gyümölcsből eredő, szárazanyagtartalmú barack- és málnaféltermék legmagasabb eladási ára kölcsönhordóban házhoz szállítva, 100 kilónként maggal (a málna 1.90), mag nélkül 1.50 pengő.

A gyümölcsök legmagasabb fogyasztói ára kimérve történő eladás esetén az ország egész területén 55% fogyasztási répacukortartalommal kilónként: almaíz 4.90, eperfinomíz 7.90, sárgabarack-, meggy-, málna- és ribizkefinomíz 7 pengő 60% fogyasztási répacukortartalommal eper- és málnadzsém 9 ószi barack- és meggydzsém 8.50, sárgabarack- és ribizkezsém 7.80 pengő. A fel nem sorolt egyéb, egy vagy többféle gyümölcsből 55—60% fogyasztási répacukortartalommal készített íz és dzsem kimérve 4.90 pengő kilónként.

Üvegbetétként félkilós üveget 60 fillért, egykilósért 1 pengőt, 2.5 kilósért 2 pengőt lehet számítani. Egyéb üvegek önköltségi értékének 140%-a számítható fel.

Minden előállító üzem köteles 20 nap alatt kiszámítani és bejelenteni készítményeinek legmagasabb fogyasztási árát. A fogyasztási árból az előállító üzemek a nagykereskedőnek 23, a kiskereskedőnek 16% engedményt kötelesek adni. A Nagy-Budapest területére történő eladás az ország bármely részéről helyi eladásnak számít.

A közellátásügyi miniszter harmadik rendelete értelmében az előállító üzemek maguk állapíthatják meg a spárga-, zöldborsó-, vajborsó- és gabonakonzervek, befőttök (kompótok), cukrozatlan gyümölcslevek, birsajt.

.....

Öt NAC játékos a Hét Tizenegyében

Juhász csak a tartalécsapatban kapott helyet

A bajnoki évad rajtjával egyszerre rajtolt a Hét Tizenegye is. Az első ilyen heti 11 között ime öt játékos kapott helyet a nagyváradi zöld-fehér gárdából s egy, a hatodik pedig a tartalécsapatban. Ime, hogyan fest a Hét 11-e:

Csikós, Ferencváros, Olajkár I., Kispeszt, Kálali, Elektromás, Szegedi, NAC, Sárvári, Bodola, Tóth Matyi, NAC.

A tartalécsapat: Bozsik, Kispeszt, Simonyi IV, SBTC, Felföldi

cukrozott gyümölcs-, paprikapüré és étkezési mustár legmagasabb fogyasztói árát. A rendelet pontosan megszabja, miként kell a felhasznált nyersanyag, a konzerváló és ízesítő anyagok, a munkabér, a csomagolóanyagok, a romlási százalék, a gyártási és értékesítési költség, a forgalmi adóváltás, az ügynöki jutalék és a haszon tétele alapján az árakat kiszámítani. Közli a felhasznált gyümölcs- és főzeléknyersanyag önköltségi árait is. Az előállító üzem a nagykereskedőnek 25 százalék, a kiskereskedőnek 17 százalék engedményt köteles adni.

.....

Teljes mennyiségben természetben kell kiszolgáltatni a kenyérgabonabért

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A kormány újabb rendelete értelmében a gazdasági cselédeknek az 1943-44. gazdasági évre kenyérgabona bérben kikötött járandóságait teljes mennyiségben természetben kell kiszolgáltatni.

.....

Hogyan kell feljelenteni a feketepiac üzérkedőit?

A Magyar Távirati Iroda jelenti: Az utóbbi időben a m. kir. közellátási hivatalhoz igen sok beadvány érkezett, amelyben névtelen feljelentők feketepiac működéséről tettek bejelentéseket, anélkül, hogy az árujegetők nevét, lakhelyét, valamint az: az árut megnevezték volna, amellyel üzérkedtek. A hivatal felhívja a panasztelők figyelmét, hogy a jövőben csak azokkal a beadványokkal foglalkoznak erdemben, amelyek tárgyszerű adatokat tartalmaznak.

.....

A milánói székesegyház kára, Romából jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: A milánói székesegyház szentélyét már az augusztus 12-iki légitámadás megromlalta. Az augusztus 14-ére virradó éjszaka bekövetkezett támadás megromlalta a székesegyház homlokzatát is. A robbanások erje letépte a székesegyház két kapuját s egy gyujtóbomba felgyújtotta a főoltárt.

APRONIRDETÉSEK

Adás-vétel?

Teljesen új barna-drapp, csikos, szalag-ridikül eladó. Cím a kiadóban.

Jóhangu cimbalom olcsón eladó. Cím a kiadóban. 65

Eladó Excella varógép, teljesen jó állapotban. Tóthné, fűtőház laktanya. 597

Allást nyec

LAPKIHORDÓT keresünk, gyakorlottak előnyben. Jelentkezés a kiadóhivatalban.

Két fiatal munkást felveszek. Frenzel, Szent János-u. 48. 596

Allást keres

Négy gimnáziumot végzett, kevés iróda; gyakorlattal, urileány állást keres. Megkeresést a kiadóba kér. 71

Lakatos több évi gyakorlattal állást keres, fűtést vállal, vidéken is. Szóke, Csatlós-u. 15. Össi-telep. 595

Hűlőféle

Fertőtlenítést, poloska, mely és mindennemű férgek irtását 38 évi gyakorlattal vállalja. Varga, Dankó Pista-utca 6. Telefon 27—56. 313

Jugatlan

Eladó több beköltözhető magánház, bérház és üzletház, telkek, szőlők. Istváné, Szigligeti-u. 12. 493

Új modern építkezési kétszobás új magánház Jelinek kizárólagos megbízott útján eladó. Megmutatja tulajdonos Lorántffy-utca 16. 593

Eladó 42 holdas birtok élő és halt felszereléssel, természettel együtt. — 399 holdas birtok. Több magánházak, bérházak. — Popovics iroda, Szent János-u. 6. Telefon: 1567. 594

Lakás

Keresek 2 szobás, konyhás lakást a nagyállomás közelében. Cimeket a kiadóba kérek. Ügynököt díjazok. 466

Kétszobás konyhás, esetleg egy nagy szobás lakást keresek. Cimeket Tompa Ferenc porcellánkereskedőhöz kérek. Rákóczi-ut 5. Közvetítőt díjazok! 590

Elveszett

Elveszett Honfy Jenő névre kiállított fűszer vásárlási könyv és benne 2 drb kenyérgyegye. Megtaláló adja le a Magyar Lapok kiadóhivatalába. 591

Kávéházakban és vendéglőkben kérje Magyar Lapok-at.

KIADÓTULAJDONOS:
SZENT LASZLÓ-NYOMDA R. T.

Fő- és felelőszerkesztő: Földes László
Dr. Paál Árpád Dr. Scheffler Ferenc
a Szent László-nyomda Rt. igazgatója

Készült a Szent László-nyomda Rt. körkörös gépeken. Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 8. szám.

Szent László nyomda R. T. Nagyvárad

Szép betűkkel berendezett könyvnyomdája készíti mindenféle nyomtatványokat, izléses kivitelben.

Rendeléseket felvesz telefonon is a nyomda. Telefon 12-27.